

LIBERTARISCH TIJDSCHRIFT VOOR
INDIVIDUELE VRIJHEID EN
VERANTWOORDELIJKHEID
DE VRIJBRIEF

GEASSOCIEERD MET LIBERTARIAN INTERNATIONAL

MAANDBLAD 145
maart 1990

VRIJHEID OP HET WITTE DOEK

Jan Smid

Films en televisie zijn uiterst belangrijk geworden in onze samenleving. De meeste Amerikanen besteden meer tijd aan tv kijken dan aan boeken lezen. Voor Nederlanders zal wel hetzelfde gelden.

In Nederland wordt veel drukte gemaakt over het weren van commerciële omroepen. RTL-V heeft het gered, TV-10 niet.

Het is interessant vast te stellen wie het meest tegen de commerciële omroepen is. De uitgevers van kranten uiteraard omdat ze bang zijn voor concurrentie. De zendingsomroepen van NL 1 omdat ze hun eigen boodschap willen blijven uitzenden. En de politici en ambtenaren die hun greep op een belangrijk medium tot beïnvloeding denken te verliezen.

De Nederlandse tv kent veel meer „reclame” dan wordt toegegeven. Dit betreft echter niet de reclame door producenten van allerlei zaken om ons leven gerieflijker te maken. De reclame waar tegen we niet „beschermd” worden is de reclame voor het collectivisme.

De actualiteiten-rubrieken laten kijkers de ellende van de hele wereld zien met de impliciete boodschap dat Nederlanders voor de oplossing mede verantwoordelijk zouden zijn. Door de aandacht die tv schenkt aan de politiek en de regering wordt de indruk gewekt dat je daar als individu invloed op hebt. Zo wordt Nederland als vrij land en de democratie als een goed systeem verkocht.

De Nederlandse overheid eigent zich ook zeer veel zendtijd toe voor haar betuttelende reclame, zoals over de snelheid op de wegen, alcohol- en tabaksgebruik, „veiligheids” gordels in auto's, „hulp” van de belastingdienst, de saaie uitzendingen van de politieke partijen die het zo goed met u menen, ... enz.

Deze Vrijbrief is grotendeels gewijd aan films die, al of niet bewust, libertarische ideeën overbrengen. Films kunnen een prachtig middel zijn om vrijheidsideeën te dramatiseren. Andersom geldt helaas hetzelfde. Maar dat hoeft ik U niet te vertellen.

AGENDA 2

FILM
THE FOUNTAINHEAD 3

THE PRISONER 5

FILM
WE THE LIVING 7

JOHN RUSSELL 10

WAT IS
LIBERTARISME (8) 11

VIDEO
THE SOLUTION 12

BRAVE NEW 1984 13

BOEKENNIEUWS 13

CLINT EASTWOOD 15

TERRA LIBERA 18

DE VRIJE MARKT 20

AGENDA

De maandelijkse bijeenkomsten van de Kring Schiedam worden, voor zover vallend op onze vaste avond (de eerste donderdag van elke maand) gehouden in: De Ark, Hargplein 101 in Schiedam-Noord, telefoon 010-470.82.76. Voor info kunt U bellen met de redactie.

De maandelijkse bijeenkomsten in België vinden plaats op de eerste woensdag van elke maand. Informatie hierover bij de redactie.

0.00 - dagelijks:
24.00 **THE BLACK BOARD:**
Libertarische data-base, Noorwegen, Bell 300/1200 en CCITT 1200/2400.
Tel.: 09-47-2555561 (België 00 i.p.v. 09).

2x/mnd Studentenvereniging Laissez-Faire, Delft (Henry Stuurman, tel. 015-620.377)

? Presentatie WERELDSCHOK/ATLAS SHRUGGED (datum nog onbekend; als u op de hoogte wilt blijven, laat dit dan weten aan de redactie).

5-4 Kring Schiedam/Rotterdam

13/22-4 CARPE DIEM:
Spelonken expeditie Ardeche

3-5 KRING SCHIEDAM/ROTTERDAM

13/16-5 LATROS 8e congres, Londen
(Inlichtingen: Dr. S. Jaggard M.D., 10 East Charles, Oelwein, Iowa 50662, USA; of bij de redactie)

23/27-5 CARPE DIEM: wandelexcursie rivier Doubs (Frankrijk/Zwitserland)

7-6 Kring Schiedam/Rotterdam

1/4-6 CARPE DIEM: Wandelweekend Eiffel

1/15-7 **The Philosophic Foundations of Objectivism** (Pennsylvania USA), door o.a. Leonard Peikoff. (Inlichtingen: Dr. Northrup Buechner, Box 339, New York, NY 10040, USA)

15/30-8 CARPE DIEM:
trektocht „Berenspoor“, Rocky Mountains, USA, in aansluiting op Libertarian World Convention

10/13-9 CARPE DIEM: Zeilweekend.

INGEZONDEN ARTIKELEN

Bijdragen voor de Vrijbrief zijn altijd welkom! Wel alstublieft dubbele regelafstand en ruime kantlijnen aanhouden. Als het kan op diskette aanleveren. Meer informatie bij de redactie.

INFORMATIE

ABONNEMENTEN: (8 x per jaar 16 of 20 bladzijden):

NEDERLAND: f 50,-
Bedrag overmaken op bankrekening Amrobank 46.24.31.320 t.n.v. DE VRIJBRIEF, of op giro 8238 AMRO Amsterdam, of per cheque aan Libertarisch Centrum, Antwoordnummer 551, 3100 WS Schiedam.

BELGIË: BF 900,00.
Bedrag overmaken op bankrekening nr. 645.124.0465.64, J. van Breda, Antwerpen, of per cheque aan Libertarisch Centrum, Herenthalsebaan 109, 2100 Deurne.

REDAKTIE:
W. van Hulten.
K. Beckman

ADRESSEN:
Redactie: Fr. Haverschmidtlaan 31, 3116 JK Schiedam. Telefoon 010-4262724.

CARPE DIEM:
Louis van Stekelenburg, Holunderweg 20, D 4180 Goch, West-Duitsland, tel. (49)-2823-18460

Studentenvereniging Laissez-Faire:
Henry Stuurman, Delft, telefoon 015 - 620377

DE FILM THE FOUNTAINHEAD

ofwel: Hoe krijg je de nachtwacht op microfiche?

Karel Beckman

Ayn Rands beroemde roman *The Fountainhead* werd uitgegeven in 1943. (1) Nog in datzelfde jaar, lang voordat het boek een bestseller werd, kocht Warner Brothers de filmrechten van Ayn Rand voor een bedrag van 50.000 dollar. Ayn Rand zelf werd ingehuurd om het script te schrijven. Door materiaaltekorten als gevolg van de oorlog werd de productie van de film uiteindelijk nog vijf jaar uitgesteld, tot 1948.

Dat Ayn Rands roman meteen al bij veel lezers iets bijzonders losmaakte blijkt wel uit het feit dat er heel wat Hollywood-sterren graag een rol wilden hebben in de film. In Barbara Branden's biografie *The Passion of Ayn Rand* (Garden City, New York, 1986) valt onder meer te lezen dat Clark Gable, net teruggekeerd van het Europese front, de *Fountainhead* leest in de trein op weg naar Hollywood, en bij aankomst aldaar onmiddellijk aan zijn studio, MGM, te kennen geeft dat men de filmrechten moet kopen en dat hij de rol van Howard Roark, de hoofdpersoon wil hebben. Hij is razend wanneer hij hoort dat de filmrechten al bij Warner Brothers berusten. MGM biedt Warner Brothers 450.000 dollar voor de rechten. Tevergeefs. Clark Gable wordt geen Howard Roark. Jammer wellicht.

Ayn Rand wist al toen ze de *Fountainhead* schreef wie ze voor de rol van Howard Roark wilde hebben, als het boek ook verfilmd zou worden: Gary Cooper. Hij was voor haar het juiste „fysieke type”. Ze was dan ook „dolgelukkig” toen Gary Cooper de rol kreeg. (Zie *The Passion of Ayn Rand*, p. 206. Alle citaten in dit artikel zijn afkomstig uit dit boek. De vertalingen zijn van mezelf. KB).

Voor de vrouwelijke hoofdrol werd na lang zoeken Patricia Neal gevonden, destijds een nog onervaren actrice. Ayn Rand had graag Greta Garbo voor de rol van Dominique Francon gehad. Blijkbaar heeft Garbo het aanbod wel overwogen, maar ze zocht op dat moment een rol waarmee ze een come-back zou kunnen maken, en durfde het risico niet aan. Gelukkig maar voor Gary Cooper - Patricia Neal en hij werden tijdens de opnames verliefd op elkaar.

De film werd geproduceerd door Henry Blanke. „Hij was enthousiast over het project,” vertelde Ayn Rand. „Zijn eerste reactie was, „het is een geweldig boek, magnifiek.” Hij wilde dat het script zo dicht mogelijk bij het boek zou blijven.” (184)

Als regisseur werd King Vidor aangetrokken. Volgens Ayn Rand had de studio geen slechtere keuze kunnen maken. „Hij was een naturalist, dus hij had niet de juiste mentaliteit of de nodige verbeelding voor het boek; ik had wel de indruk dat hij zijn best deed om een goede verfilming te maken, maar hij was bang van het boek”. (207)

Ondanks het feit dat de producent en de acteurs enthousiast waren en hun uiterste best deden om een goed produkt te maken, en ondanks het feit dat Ayn Rand zelf het script voor de film schreef, was zij niet tevreden over het eindresultaat - terecht mijns inziens. De grootste handicap waarmee de film te kampen heeft is tijdgebrek. De film is veel te kort. Ayn Rand beseftte dit al toen ze het script aan het schrijven was: „Ik was ervan overtuigd dat (van het script) niet een echt goede film gemaakt kon worden: de tijdspanne van het verhaal is 18 jaar - veel te lang als filmmateriaal, en de actie in het boek is veel meer psychologisch van aard dan fysiek.” (185) Nadat ze de eerste ruwe versie van de film had gezien, stond haar oordeel vast: „Ik zag meteen dat het niks was.. En zo denk ik er nog steeds over.... Ik vond het script niet eens goed. Ze wilden dat de film niet langer dan twee uur zou duren, dus het script was veel te kort. Er klopte niets van”. (211)

(1) Ik neem aan dat de meeste lezers van de Vrij-brief het verhaal van de *Fountainhead* genoegzaam bekend is. Als u het boek niet hebt gelezen, kan ik u aanraden om het alsnog te doen. Lees wel, als u kunt, de originele versie. De Nederlandse vertaling, uitgegeven door Luitingh, is desastreus. Een voorbeeldje: het luxe jacht van een van de hoofdpersonen, de machtige krantenmagnaat Gail Wynand, heet „I do”. Als hem wordt gevraagd waarom hij zijn jacht zo heeft genoemd, legt hij uit dat hij vroeger altijd van iedereen te horen kreeg:

„You don't run things around here". Hoe heeft de Nederlandse vertaler het jacht genoemd? „Ik doe". Commentaal overbodig lijkt me. Bovendien is er op z'n minst een belangrijk stuk weggelaten in de vertaling. Ik hou dan ook m'n hart vast voor de vertaling van Atlas Shrugged, die dit jaar zal verschijnen onder de titel Wereldschok.

Met haar opmerking dat de actie in het boek „meer psychologisch van aard is dan fysiek" raakt Ayn Rand de kern van het probleem.

Om een revolutionair boek als *The Fountainhead* te begrijpen kost tijd. In haar boek neemt Ayn Rand die tijd. De motieven van haar personages worden tot in details uitgewerkt. Van de vier belangrijkste personages - Roark, Keating, Toohey en Wynand - geeft zij complete levensbeschrijvingen. Het probleem is dat de film de pretentie heeft precies hetzelfde te doen als het boek, en dat kan ook moeilijk anders: de gebeurtenissen in het verhaal vereisen dat de ontwikkeling en levensloop van alle hoofdpersonen in beeld wordt gebracht. Maar waar het boek hier 700 bladzijden over doet (en slaagt), wil de film het in minder dan twee uur tijd doen (en dat is onmogelijk).

Zo heeft de oude architect Henry Cameron, Roark's grote voorbeeld, het tegen Roark over „the struggle you've gone through" (de strijd die je hebt moeten leveren) - en dat terwijl de film pas een paar minuten aan de gang is! De kijker moet het maar aannemen. Roark's innerlijke strijd komt in de film nauwelijks tot uitdrukking. Door de hele film heen horen we wat een groot man hij is - maar waarom dit zo is, hoe hij dit heeft bereikt, wat hij ervoor heeft moeten doen - wordt niet gedramatiseerd. Het spel van Gary Cooper maakt het er allemaal niet beter op. Integendeel. Cooper bakt er weinig van. Ik ben het met Ayn Rand eens als ze zegt dat zijn spel „houderig" is en dat hij niet kan overtuigen in zijn rol van geniaal architect. „Er zijn momenten waarop hij bijna koket overkomt, en wanneer hij gevoel moest tonen was zijn vertoning vaak genant". (212) Ayn Rand besteedde een hele dag om Cooper te coachen voor Roark's toespraak tijdens de rechtszaak die de climax van het verhaal vormt. Hoewel Rand benadrukte dat ze Cooper graag mocht, voegde ze eraan toe dat hij „het niet begreep", ze „kon niet veel met hem". (209) Gary Cooper was zelf ook niet tevreden over zijn prestatie. Hij beseftte dat hij de rol niet voldoende onder de knie had. Nadat de film in première was gegaan, vertelde Cooper aan Rand en aan Henry Blanke dat hij „de toespraak in de rechtszaal nu pas goed begreep. Hij vond zelf dat hij niet krachtig genoeg had gespeeld". (212)

Het gebrek aan tijd, en daardoor het gebrek aan dramatisering, of misschien beter gezegd, karakterisering, wreekt zich ook bij de andere personages. Om bijvoorbeeld de psychologie van iemand als Peter Keating te begrijpen heeft de kijker veel meer informatie nodig: hoe Keating vroeger was op school, hoe hij zich opwerkt bij Francon & Keating (denk bijvoorbeeld aan Keatings eerste werkdag bij Francon & Heyer), zijn relatie tot Catherine Halsey, hoe zijn relatie tot Dominique Francon zich ontwikkelt. (Op zeker moment wordt de kijker verrast met de mededeling dat Keating „verloofd" is met Dominique Francon. Vervolgens wordt hij door Gail Wynand aan de kant gezet. Einde van dit verhaal). Van dit alles is niets te zien in de film. Alleen Keatings relatie tot Howard Roark komt iets duidelijker in beeld. Aan het eind van de film krijgen we ineens een Peter Keating te zien die in zak en as zit, en Roark smeekt om voor hem Courtlandt Hones, een woningbouwproject van de overheid, te ontwerpen. En Keating bekent tegenover Roark: „M'n hele leven heb ik op jou geparasiteerd". De kijker van de film die het boek niet heeft gelezen moet hier toch wel verbaasd opkijken. „Heeft Keating op Roark geparasiteerd? Nou, het is dat hij het zelf zegt."

Hoewel het eindresultaat van de film onbevredigend is, is het de vraag of een andere regisseur en andere acteurs het beter gedaan zouden hebben. Gezien de vrijwel onmogelijke taak waarvoor de regisseur en de acteurs zich gesteld zagen - om in zeer kort tijdsbestek een zee onconventioneel verhaal op het doek te zetten met een ongehoord thema - moet worden gezegd dat ze het er goed vanaf brengen. Op het spel van Kent Smith als Peter Keating valt niks aan te merken. Robert Douglas is een overtuigende Elsworth Toohey - te overtuigend zelfs. „Hij was te sterk voor de rest van de bezetting," was Ayn Rands oordeel. „Hij had glibberig en sluw moeten zijn, niet zo voerduidelijk slecht. Maar hij bracht zijn teksten op bijzonder intelligente wijze". (208) De complexe rol van Dominique Francon wordt uitstekend gespeeld door Patricia Neal.

Raymond Massey daarentegen, in de rol van Gail Wynand, stelt teleur. Hij heeft bij lange na niet genoeg persoonlijkheid om een gigant als Wynand uit te beelden. „Massey overdreef zijn rol," vond Ayn Rand, „en hij begreep niet wat er van hem verwacht werd". (208)

De dialogen in de film zijn sterk: het is duidelijk dat Ayn Rand hier zelf aan het werk is geweest. Veel van de teksten zijn letterlijk uit het boek overgenomen. Dit heeft ook een nadeel: voor mensen die het boek kennen, klinkt het vaak alsof de teksten worden „opgezegd".

Over de decors is ook nog het een en ander te doen geweest. Niemand minder dan Frank Lloyd himself werd gevraagd om de decors te ontwerpen. (Hij was Ayn Rand's favoriete architect en Roarks imaginaire architectonische produkten zijn dan ook gebaseerd op zijn gebouwen). Wright vroeger echte teveel geld. „Ze lieten Roarks gebouwen over aan een decorontwerper (art director Edward Carrere), die was opgeleid als architect, maar nog nooit iets had gebouwd,” vertelde Ayn Rand later. „Hij en Vidor zochten foto's uit van gruwelijke modernistische gebouwen en kopieerden deze. Hier

kwam achteraf veel kritiek op van architecten, en terecht; ze waren beschamend slecht”. (209) Toch maken de „gruwelijke modernistische” gebouwen in de film wel duidelijk waar het bij Roark om gaat: het feit dat hij lak heeft aan traditionele waarden en zijn eigen weg gaat.

Misschien dat er ooit nog een mini-serie wordt gemaakt van de Fountainhead. Dat zou waarschijnlijk een beter resultaat opleveren. Hoewel - voor mij hoeft het eigenlijk niet zo nodig. Ik heb aan het boek alleen wel genoeg.

In de gevangenis van de collectivistische maatschappij: PATRICK MCGOOHAN'S „THE PRISONER”

Henk Jelgerhuis

Zijn er (nog) series op t.v. die op de een of andere manier libertarische waarden uitdragen? Ik kan me er voor de vuist weg geen enkele voor de geest halen. In het verleden zal dat overigens niet veel anders zijn geweest. Een uitzondering, en wellicht voor libertariërs interessant om te weten, is de Engelse televisieserie „The Prisoner”, waarvan 17 afleveringen werden uitgezonden tussen 1 oktober 1967 en 21 januari 1968. In Nederland zijn eind jaren zestig onder de naam „De Gevangene” ook een aantal van deze afleveringen vertoond.

„The Prisoner” vormde een vervolg op de serie „Danger Man”, waarin de rol van de Britse geheime agent John Drake werd vertolkt door Patrick McGoochan. McGoochan had in 1959 de Britse „Critics Award for Best Actor of the Year” gewonnen voor zijn vertolking van Brand in het gelijknamige toneelstuk van Ibsen. De manier waarop hij Drake speelde in „Danger Man” tilde de serie ver boven gelijksoortige produkten uit. Hij speelde Drake niet slechts als iemand met fysieke moed, maar ook als een intelligent mens met een groot gevoel voor eigenwaarde, die niet bereid was om zichzelf of zijn principes ondergeschikt te maken aan intriges en geweld. „Danger Man” werd dan ook een succes: er werden niet minder dan 88 afleveringen van gemaakt. In de loop der tijd werd McGoochan's invloed in de serie steeds groter. Een aantal afleveringen schreef en regisseerde hij zelf. In „The Prisoner” nam hij het heft geheel in handen: de serie werd bedacht, geregisseerd en voor een groot deel geschreven door McGoochan.

Het thema van „The Prisoner” is het individu tegenover het collectief, zelfstandigheid versus reglementering en gelijkvormigheid. In de eerste aflevering neemt John Drake zijn ontslag bij de Geheime Dienst. Hierop wordt hij door zijn voormalig werkgever opgesloten als een naamloos wezen in een speciaal soort dorp, dat nog het meeste lijkt op een dure badplaats aan zee. Hij wordt als nummer 6 geplaatst tussen vele andere naamloze en genummerde personen. Het doel van zijn gevangenenbewaarders is om zijn identiteit te breken, om hem te doen conformeren aan het systeem, en er op deze manier achter te komen wat hem bewoog ontslag te nemen en hem te dwingen weer dienst te nemen. Hiervoor is het voldoende als men er in slaagt hem ook maar de geringste medewerking te laten verlenen aan het systeem, want dat zou betekenen dat hij verraad zou plegen aan zijn gevoel van eigenwaarde. Drake weigert echter stelselmatig om ook maar iets van zijn principes in te leveren. Op basis van dit gegeven volgen nog 16 afleveringen, die ieder een afzonderlijk verhaal vormen (en dus los van elkaar gezien kunnen worden).

In „The Prisoner” is een duidelijke parallel te zien met Ayn Rand's Atlas Shrugged, met name wat betreft het idee van de „sanction of the victim” (de „instemming van het slachtoffer”). Dit houdt in dat elke vorm van kwaad (bijvoorbeeld de dwang van een collectivistisch systeem of overheidsapparaat) alleen maar mogelijk is doordat de slachtoffers zelf hieraan hun medewerking verlenen, namelijk door - bewust of onbewust - in te stemmen met de situatie. Het begin van iedere aflevering van „The Prisoner” bevat dezelfde dialoog:

„Waar ben ik?”

„In het Dorp.”

„Wat wilt u van me?”

„Informatie”

„Dat krijgt u niet.”

„Reken maar van wel”

...

„Wie bent u?”

„De nieuwe nummer 2”

„Wie is nummer 1?”

„Jij bent nummer 6”.

„Ik ben geen nummer. Ik ben een vrij man”
(schamper gelach)

Hoewel „The Prisoner” door de kijkers zeer werd gewaardeerd, kenmerkten veel kritieken in Engeland zich door een volslagen gebrek aan begrip voor de onderliggende morele waarden van de serie. In de vooraanstaande Engelse krant The Daily Telegraph (zeker geen links bolwerk) werd de laatste aflevering afgedaan als een „berg flauwekul”. Hieruit blijkt weer eens hoe buitenaards begrippen als individualisme en individuele vrijheid voor veel mensen tegenwoordig overkomen. Voor deze mensen zal de geest van „de Gevangene” al net zo’n raadsel zijn en blijven als voor zijn fictieve werkgevers van de Geheime Dienst.

(Ontleend aan Chris Tame, „Different Values: An Analysis of Patrick McGoochan’s ‘The Prisoner’”, Libertarian Reprints, nr. 1, geen datum, uitgegeven door de Libertarian Alliance, c/o 3 Langley Court, Covent Garden, Londen WC2E 9JY.

Zie ook Lee Roger Taylor Jr., „The Prisoner” and the Question of Identity”, Cultural Notes, nr. 13, 1987, eveneens een uitgave van de Libertarian Alliance.)

Tik, Tik, Tik (2)

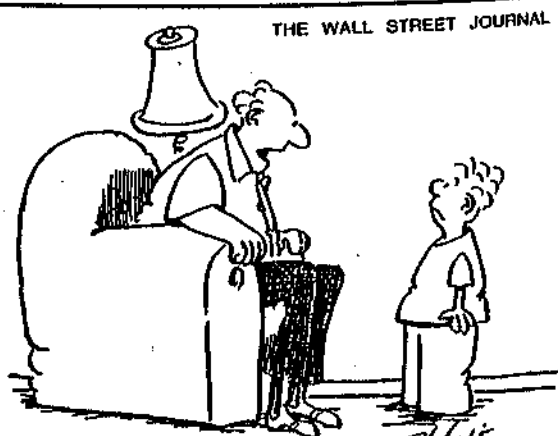
In een vorige „TIK...Tik...” schreven wij dat: „Iedere keer dat uw horloge een seconde wegtikt, is de nationale schuld weer f 666,- groter geworden.”

Inmiddels heb ik gemerkt, dat ook oud-minister Ruding dit probleem beseft. Beter nog, hij heeft in een rede voor het Sociaal-Economisch Beraad van de Katholieke Raad voor Kerk en Samenleving gewezen op het immorele aspect van deze schuld. Ook hij zegt, dat te weinig mensen beseffen dat deze schuld eens zal moeten worden terugbetaald. Misschien lukt het om dat door te schuiven naar toekomstige generaties. Dat geeft dan al de immoraliteit aan. Bovendien meent „de huidige generatie” dat ze van de overheid giften ontvangt, waarvoor ze niet hoeft te betalen!

De staatsschuld is een van de hoogste in de OESO en is thans 300 miljard gulden, per hoofd van de bevolking f 20.000,-. Alleen al de rente die erop betaald moet worden bedraagt nu 22 miljard gulden per jaar; dit is 60 miljoen gulden per dag. Rentebetaling is een van de grootste posten op de rijksbegroting, vier keer zo groot als de uitgaven voor politie en justitie, 4,5 keer zo groot als de uitgaven voor ontwikkelingssamenwerking en meer dan zeven keer zo groot als de plannen voor het milieu.

Ruding zegt verder nog: „Het geld dat wij uitgeven aan ontwikkelingshulp, moeten we dus eerst zelf lenen.”

En: „De conclusie is dat de oorspronkelijk als sociaal beoogde uitbouw van de verzorgingsstaat achteraf in zijn effect niet sociaal geweest is.” Het behoeft dus nauwelijks betoog, dat de oorspronkelijke daad óók niet sociaal, maar wel immoreel was, en is.

Denk eens in, jongen - over een paar jaar kunnen we jou de schuld geven van het overheidstekort!

„WE THE LIVING“ - (Noi Vivi/Addio Kira)

Riet Jongen

Italiaanse zwart/wit film. Engelse ondertiteling. Regisseur: Goffredo Alessandrini. Hoofdpersoneers: Alida Valli, Rossano Brazzi, Fosco Giachetti. Beschikbaar op videocassette, uitgebracht door Angelica Films.

WE THE LIVING, een film die niet alleen zéér de moeite waard is om te zien, maar die ook een interessante geschiedenis heeft. Laten we bij het begin beginnen.

In 1926 verliet de 21-jarige Alice Rosenbaum, met o.a. de van haar grootmoeder gekregen Remington Rand schrijfmachine, de onder het communistische juk zuchtende Sovjet Unie. Op weg naar de Vrijheid! Amerika!

In 1936, precies 10 jaar later, werd de eerste roman van Ayn Rand (zoals ze zichzelf inmiddels had genoemd, naar haar schrijfmachine) gepubliceerd: WE THE LIVING (Nederlandse vertaling DE VRIJHEID GLOORDE). Zoals ze zelf zei: „een roman over de Mens versus de Staat“. Het verhaal is geen letterlijke autobiografie, maar vertegenwoordigt wel Ayn Rands kijk op het leven.

Door het schrijven van dit boek, verklaarde Ayn Rand later: „I got Russia out of my system“. Het verhaal wordt wel haar meest direkte, meest hartstochtelijke verklaring van haar individualistische filosofie genoemd.

In 1942 trok het anti-totalitaire verhaal de aandacht van filmproducenten in het Italië van Mussolini. Het gevolg hiervan was dat, zonder medeweten c.q. toestemming van Ayn Rand, het verhaal werd vervat in twee films, die door Scalera Film Studios werden uitgebracht: NOI VIVI en ADDIO KIRA. Samen hadden ze een lengte van ca. 4 uur. Daar men in moeilijkheden kwam met het schrijven van het script en de tijd drong, werd uiteindelijk de roman wat betreft plot, karakterisering en dialoog op de voet gevolgd. Achteraf een gelukkige zaak.

De films werden gepresenteerd op het Film Festival van Venetië, waar ze een staande ovatie kregen en een prijs.

De hoofdrollen werden vertolkt door:

ALIDA VALLI (Kira Argounova) - een ster die op 21 jarige leeftijd haar sporen al had verdiend. Ze was toen al een van Italië's best betaalde actrices. Ze had de schoonheid, het talent en de persoonlijke affiniteit om Kira tot leven te brengen. Regisseur Alessandrini zou tegen haar gezegd hebben: „Ik ga je niet vertellen hoe je je rol moet interpreteren, omdat je Kira bent“. In de loop van de Tweede Wereldoorlog dook ze liever onder dan verder voor de door de Fascisten gecontroleerde filmindustrie te blijven werken. Na de oorlog ging ze naar Hollywood.

ROSSANO BRAZZI (Leo Kovalensky) - was 26 jaar en een rijzende ster. Met zijn verijnde uiterlijk en ogenschijnlijk moeiteloze uitdrukking van cynisme, was hij een perfecte keuze voor Kira's grote liefde. Gedurende de oorlog werkte Brazzi bij verzetsgroepen in Rome. Ook hij vertrok later naar Hollywood.

FOSCO GIACHETTI (Andrei Taganov) - was 38 jaar en in die tijd de grote publiekstrekker. Hoevel eigenlijk zo'n 10 jaar te oud voor de rol, geeft hij daaraan zo'n gevoeligheid en persoonlijk magnetisme, dat zijn leeftijd geen rol meer speelt. Hij overleed in 1974.

Na ongeveer 6 maanden met groot succes in Italië gedraaid te hebben, werden de films uit de roulatie genomen, naar men aanneemt omdat de fascistische autoriteiten uiteindelijk in de gaten hadden dat het verhaal niet alleen een kritiek was op het communisme, maar op alle totalitaire systemen, dus ook het fascisme. Het is een aanval op de theorie dat de mens er zou zijn voor de staat in plaats van andersom. Het publiek had dit klaarblijkelijk eerder door dan het regime.

Enkele jaren na de oorlog kreeg Ayn Rand een haar door Brazzi toegezonden kopie van de films te zien. Rand was enthousiast - veel meer dan over de verfilming van haar boek THE FOUNTAINHEAD (Nederlandse vertaling: DE EEUWIGE BRON), hoevel ze daarvoor zelf het script had geschreven. In het begin van de jaren '60 gingen Rands vroegere advocaat, Henry Mark Holzer, en zijn vrouw, Erica Holzer (ook advocaat en schrijfster van de ro-

man DOUBLE CROSSING) op zoek naar het originele negatief van de film in Italië. Deze zoekactie leverde uiteindelijk in 1968 succes op. De technische kwaliteit van de films was uitstekend. Met behulp van Duncan Scott, een onafhankelijke filmproducent (en in het begin ook van Ayn Rand zelf), heeft het toen nog twee decennia geduurd eer het project gereed was.

Van de twee films van 240 minuten was toen één film - WE THE LIVING - van 170 minuten gemaakt. Om dit te bewerkstelligen moest er behoorlijk in geknipt worden. Bijna alle secundaire scènes gingen eruit. De belangrijke scènes, waar het verhaal om draaide, bleven intact. Er kwam een Engelse ondertiteling, meer gebaseerd op de romandialoog dan op die van de film. Kijkers die Italiaans verstaan, vinden dat wellicht wat verwarrend. Voor anderen valt het nauwelijks op.

Voor welk verhaal is nu eigenlijk al die moeite gedaan?

WE THE LIVING is het verhaal van Kira Argounova. Het tijdstip is het begin van de jaren '20 en Kira's familie probeert zich aan te passen aan de sociale en ideologische veranderingen die de Revolutie in Rusland met zich meebrengt. De 18-jarige studente Kira verafschuwt echter het systeem en tart openlijk degenen die haar onder druk zetten om zich aan te passen. Het is Kira's doel om ingenieur te worden en later bruggen te bouwen. Dan komt Kira een jonge voortvluchtige tegen, de student Leo Kovalensky, die zich schuil moet houden voor de GPU - de geheime politie. Het is liefde op het eerste gezicht en ze ontmoeten elkaar in het geheim. Niet lang nadat ze een keer bijna betrap worden door de GPU, doen de geliefden een poging om met een smokkelschip Rusland te ontvluchten. De GPU komt echter aan boord en Leo wordt gearresteerd. Kira komt er achter dat Leo de zoon is van een vroegere aristocraat, een admiraal die werd geëxecuteerd omdat hij tegen de communisten vocht. Daar er geen speciale aanklacht tegen Leo is, wordt hij door bemiddeling van een sympathiserende officier in vrijheid gesteld.

Kira gaat met Leo samenwonen in een klein appartement, in het onteigende grote huis van zijn vader. Inmiddels heeft Kira op de universiteit waar zij studeert Andrei Taganov - een hoge partijman en idealistisch communist - ontmoet. Een botsing tussen hun verschillende ideologieën kan niet uitblijven, maar niettemin groeit er een wederzijds respect. Steeds meer studenten, die zich niet aan het nieuwe systeem conformeren, worden van de colleges uitgesloten. Ook Kira en Leo komen op zekere dag op de lijst voor. Kira verbrandt haar boeken en zegt dat ze nu nooit haar bruggen zal bouwen. Waarop Leo antwoordt dat je voor een brug oevers moet hebben.

Daar Leo geen partijlid is, is hij niet in staat ander werk te vinden dan zwaar lichamelijke arbeid. Zijn gezondheid gaat achteruit en Kira verneemt dat hij TBC heeft en naar een sanatorium moet. Vanwege zijn aristocratische afkomst lukt het Kira niet om hem in een staatssanatorium te krijgen. Haar enige mogelijkheid is een privé-sanatorium. Hiervoor moet ze geld zien te krijgen, anders zal Leo sterven. Ze wil Andrei, die niets weet van haar relatie met Leo, om hulp vragen, maar voor ze dit kan doen verklaart Andrei dat hij van haar houdt. Om Leo te helpen, wendt Kira voor dat ze zijn liefde beantwoordt. Daardoor verkrijgt ze de middelen om Leo naar een sanatorium te laten gaan. Tegen Leo vertelt ze dat ze het geld heeft gekregen van een familielid in het buitenland.

Maanden later komt Leo gezond terug, maar zijn aanleg voor cynisme is sterk toegenomen en hij gelooft niet meer in de toekomst. Tegen Kira's wens in raakt Leo diep betrokken bij een gevaarlijke zwarte handel.

Dan komt de dramatische climax. Andrei wordt naar Leo's huis gestuurd om hem te arresteren wegens zijn zwarte markt activiteiten. In Leo's appartement ziet hij Kira's kleren, die het verhaal van Kira's bedrog vertellen. Kira arriveert op het moment dat Leo wordt weggevoerd. In een hevige uitbarsting beschuldigt zij Andrei ervan deel uit te maken van een systeem dat mensen er toe brengt op een dergelijke wanhopige manier, door list en bedrog, te vechten om te overleven. Dan volgt wat ik persoonlijk een van de meest aangrijpende momenten van de film vind. In plaats van Kira woedend van repiek te dienen, lijkt er een sluier voor Andrei op te trekken.

Kira beseft wat ze Andrei aandoet - en Andrei zegt: „Ik zou in jouw omstandigheden precies hetzelfde gedaan hebben, voor jou”.

Hij regelt dat Leo vrij komt. Zijn eigen idealen zijn nu voor goed aan gruzelementen. Andrei, die voor de Partijraad gedaagd wordt, houdt een hartstochtelijk betoog en stelt zijn gewezen kameraden en het systeem, waarvoor hij zijn hele leven gevochten heeft, aan de kaak. Iedereen voelt aan dat een berechting niet nodig is. Andrei beneemt zichzelf het leven.

Leo, hoewel nu weer vrij, is geestelijk kapot. Hij is er achter gekomen dat Kira hem met Andrei heeft bedrogen. Dit lijkt echter alleen maar een excuus te zijn om haar te verlaten. Kira verdedigt zich niet en geeft geen nadere uitleg. Ze vertelt hem dat ze heeft besloten om Rusland te ontvluchten te voet en alleen. Ze wil, gekleed in de oude witte bruidsjurk van een nichtje, de grens in het besneeuwde landschap oversteken.

In de film begint ze haar reis met een bezoek aan de verlaten tuin waar ze voor het eerst Leo ontmoette, en verdwijnt dan in de nacht. Zo eindigt de film.

Het einde van het boek is anders: ze wordt in haar poging over de grens te komen, dodelijk door een geweerkogel getroffen. Maar ze sterft triomfantelijk - haar geest ongebroken - omdat ze, al was het maar voor één moment, de belofte van het leven had waargemaakt.

In de originele filmversie bleek deze actie echter te abrupt plaats te vinden, zonder het gevoel van triomf aan het eind. Ayn Rand vond het daarom beter de hele scène eruit te laten en het uiteindelijke lot van Kira aan de verbeelding van de kijker over te laten.

Een andere ingrijpende verandering in de film betrof Andrei's sterfscène. Wat in het boek een zelfmoord was, was door de Italianen omgezet in een moord door GPU-agenten. Gebruikmakend van de beschikbare beelden en met geleende muziek van andere scènes, heeft Duncan Scott de hele scène knap gereconstrueerd naar de episode volgens het boek.

Er is overigens één belangrijke scène in de film, die waarin Andrei voor de Partijraad verschijnt, waar zijn redevoering is nagesynchroniseerd in het Italiaans. Dit omdat de dialoog totaal niet overeenkwam met Rands filosofie. De scène kon er ook niet uitgeknipt worden, daar deze onmisbaar was voor de loop van het verhaal. De originele Italiaanse tekst handhaven met de aangepaste Engelse ondertiteling, zou een te opvallend verschil geven hebben. Als je goed oplet kun je ook horen dat die tekst niet door Giachetti wordt uitgesproken (die toen niet meer in leven was).

Al met al is *We the Living* een heel goede film - met mooie, sfeervolle zwart/wit fotografie. Het is een romantisch verhaal, vol dramatiek. De emoties zitten er niet in verborgen, zoals in Rands latere romans. De Italiaanse stijl van filmen uit die tijd sluit hierbij prachtig aan.

De karakters van de hoofdrolspelers worden uitstekend neergezet door Valli, Brazzi en Giachetti. Er zijn ook enkel hele goede bijrollen.

Het is één van de weinige verfilmde boeken die me niet een teleurgesteld gevoel gaf wat betreft de voorstelling die ik me van de hoofdfiguren had gemaakt. Dat kan ik niet zeggen van het andere verfilmde boek van Rand: „*The Fountainhead*”.

Toch nog een kritisch puntje: de ondertiteling is, vooral in het eerste gedeelte, slecht te lezen. Ik kan alleen maar aanraden om daarom de film meer dan één keer te bekijken; wat overigens helemaal geen straf is.

Ik weet overigens niet goed of ik u - als u het boek nog niet gelezen hebt - moet adviseren het boek nu wel of niet te lezen vóór u de film gaat zien. Dit in verband met het inkorten van de film. Voor mij, die het verhaal kende, verliep het filmverhaal heel logisch.

Jammer dat de film niet in Nederland (wel in de V.S. en Engeland) in de bioscoop draait, en dat de videoband ook niet in een videotheek is te verkrijgen.

Degenen die *WE THE LIVING* graag willen zien, kunnen contact opnemen met de Redactie, die over een videoband beschikt; er kan dan altijd een besloten voorstelling gearrangeerd worden.

BOEK VAN DE MAAND: THE AYN RAND LEXICON

Het BOEK VAN DE MAAND (nb: dit is een speciale aanbieding, waarover in ieder nummer van de Vrijbrief zal worden bericht) is deze keer *The Ayn Rand Lexicon*, samengesteld door Harry Binswanger, met een voorwoord van Leonard Peikoff. Een Nederlandse omschrijving van het boek zou kunnen zijn „WAT AYN RAND HEEFT GEZEGD”. Het is een soort citatenboek, maar dan alleen met citaten van Ayn Rand, afkomstig uit haar boeken, tijdschriftartikelen, speeches en interviews. Om een indruk te geven van de reikwijdte van Ayn Rand's ideeën volgen hier enkele van de vele onderwerpen die in het boek aan bod komen: abortus, atheïsme, toeval, wonderen, tijd en ruimte, emoties, grammatica, geboortenbeperking, concurrentie, medelijden, de erfzonde, racisme, sex, volkerenmoord, de rechten van minderheden, vredesbewegingen, armoede, vervuiling, oorlog, de Verenigde Naties, zelfverdediging, ballet, film, muziek, thrillers, eenzaamheid, koopkracht, het huwelijk, technologie, Kerstmis.... De onderwerpen zijn uiteraard op alfabet gerangschikt. Het boek telt 534 pagina's en kan worden gebruikt als naslagwerk, maar ook als leesboek. De eerste druk is uitgegeven in 1988, maar was voorzover ik weet pas vorig jaar voor het eerst verkrijgbaar.

Tot 1 april 1990 (en zolang de voorraad strekt) is dit boek verkrijgbaar voor f 25,- + f 5,50 verzendkosten.

Wie zich de verzendkosten wil besparen, kan deze (en andere) boeken ook aanschaffen op de Kring-bijeenkomst(en) in Rotterdam/Schiedam (zie de Agenda in deze Vrijbrief).

Bestellingen richten aan: Ducht Libertarian Book Centre, Postbus 680, 3100 AR Schiedam.

JOHN RUSSELL - ACTEUR EN LIBERTARIER

Henk Jelgerhuis

John Russell is een in Amerika vrij bekende acteur die in tientallen films heeft gespeeld, waaronder *The Outlaw Josey Wales* met Clint Eastwood, Howard Hawks's befaamde western *Rio Bravo* met John Wayne en John Ford's *The Sun Shines Bright*. Ook had hij de hoofdrol in de Amerikaanse western-televisieserie *Lawman*. Hij begon zijn loopbaan na de Tweede Wereldoorlog, waaraan hij als Marinier zijn bijdrage leverde, bij Twentieth Century Fox. Hij was 9 jaar lang lid van de Raad van Bestuur van de Screen Actors Guild, de Amerikaanse vakbond voor filmacteurs. Russell is een overtuigd libertariër. In oktober/december 1987 verscheen een interview met hem in de *New Libertarian*, waaruit we enkele passages lichten.

Russell's eerste kennismaking met het libertarisme ontstond via twee vrienden van hem die cursussen hadden gevolgd op Robert LeFevre's „Freedom School”. In 1962 werden Russell en zijn vrouw zo door de libertarische filosofie bevangen, dat zij onmiddellijk een tweewekse cursus volgden bij LeFevre. LeFevre leerde hen onder andere dat alle bestaande regeringen in die tijd, of ze nu democratisch werden genoemd of niet, in meer of mindere mate socialistisch waren.

De vele films waarin Russell heeft gespeeld waren overigens geenszins libertarisch van aard. Russell vindt niet dat het tot de taken van een acteur behoort om van zijn positie gebruik te maken om bepaalde standpunten uit te dragen in een film, tenzij ze natuurlijk in het script staan.

Zelf noemt hij twee films waarin hij duidelijk libertarische tendenzen waarneemt: *The Fountainhead* met Gary Cooper en *The Alamo* met John Wayne. *The Outlaw Josey Wales* met Clint Eastwood is eerder anarchistisch te noemen dan libertarisch.

Als Russell de vraag wordt gesteld of de anti-oorlogsfilms van de twintiger en zestiger jaren, de westerns van de dertiger en veertiger jaren en de huidige „omzeiling-van-de-overheid-” en „recht-in-eigen-hand”-films (*Star Wars*, *Rambo*, *Aliens*, *Rollerball* en dergelijke) de libertarische invloed in onze samenleving niet versterken, is zijn antwoord ontwijkend.

Hij wijst erop dat de overheid nu eenmaal makkelijk als boeman kan worden gebruikt. Bovendien vindt hij het niet meer dan terecht dat de meeste films over de Tweede Wereldoorlog de Verenigde Staten in een gunstig daglicht stellen.

Hagar de Verschrikkelijke

door Dik Browne

uit: De Standdaard, 5-10-89

WAT IS LIBERTARISME 8.

Libertarianism has only a tiny ideology: „Thou shalt not aggress”.

H.J. JONGEN sr.

LEGITIMATIE

Stelling 4 van onze bekende KLEINSTE POLITIEKE KWIS TER WERELD luidt;
Beëindig alle legitimatiewetten.

Bij het bespreken van dit punt zeggen veel mensen dat zij tegen deze wetten geen bezwaar hebben omdat ze niets te verbergen hebben. Vaak hebben ze dan niet alle situaties doordacht en blijkt dat ze in bepaalde omstandigheden wel degelijk bezwaar hebben.

Deze wetten hebben twee facetten. Het ene heeft te maken met het (nodeloos) gehinderd worden als je je MOET legitimeren. Het andere met een inbreuk op je „privacy” en daardoor ook, bij voorbeeld in geval van oorlog, op je veiligheid.

Legitimatie gaat immers gepaard met registratie. Door het wettelijke karakter gebeurt die registratie natuurlijk bij de overheid. Die gaat zoveel mogelijk gegevens van iedereen opslaan, zodat van ieder zijn hele levensloop, gezondheid, opleiding, financiële situatie enz. in het systeem bekend is. „Big Brother is watching you!”

Overheden willen dat graag. Sla er maar eens de krant artikelen van de laatste tien jaar op na. Dan kom je bij voorbeeld tegen dat er in Nederland al in het begin van de jaren tachtig de wens tot verdergaande registratie door politici naar voren wordt gebracht.

Eerst praat men over een „fiscaal” nummer. Daarna ook over een „sociaal” nummer. Als er dan geprotesteerd wordt tegen deze inbreuken op de privacy, worden de zaken formeel ontkend, en men verklaart dat het „noot” de bedoeling kan zijn om beide nummers te koppelen. Nu zien we dat het resultaat is dat er wel een gekoppeld SOFI-nummer is!

Hoe stiekem dit alles gaat blijkt goed uit de volgende feiten. Uit een NIPO-enquête die ergens in 1986 gehouden is, blijkt dat ongeveer tachtig procent van de Nederlanders deze verplichting een aantasting vindt van de persoonlijke levenssfeer. Aardig om hierbij op te merken is, dat de tegenstan-

ders vooral zitten in de leeftijdsgroep 18 tot 35 jaar. Niet speciaal de mensen die de tweede wereldoorlog hebben meegemaakt, zoals door politici vaak wordt beweerd.

De regering die het SOFI-nummer heeft ingevoerd bestond uit VVD en CDA. In geen van de beide verkiezingsprogramma's was de legitimatieplicht opgenomen en niemand van de betrokken politici heeft er gedurende de verkiezingen met één woord over gerept. Toen ze eenmaal op de juiste stoel zaten, hebben ze het wel in het regeerakkoord vastgelegd en uitgevoerd. De Telegraaf noemde dit in een hoofdartikel „onfatsoenlijk” tegenover de kiezer. Ik zou het sterker willen stellen: het is minachting voor en bedrog van de kiezer.

NIGHT OF JANUARY 16th

Zeer weinigen weten dat deze novelle van Ayn Rand ook verfilmd is, net als *The Fountainhead* en *We The Living*. De film wordt vermeld in Leonard Maltin's *TV Movies and Video Guide* (1988). Hij zou in 1941 zijn uitgebracht en duurt 79 minuten. De regisseur is William Clemens, de acteurs zijn Robert Preston, Ellen Drew, Nils Asther, Donald Douglas, Rod Cameron, Alice White, en Cecil Kellaway.

Volgens Maltin c.s. verdient de film maar een *1/2 op een schaal lopend van BOMB (flop) via * naar ten hoogste **** (voor films zoals *Casablanca* en *Gone With The Wind*). „Het geslaagde Broadway-toneelstuk krijgt een onverschillige behandeling op het witte doek: teveel gepraat en een ongeïnspireerde „detective”,”.

Mocht iemand weten hoe deze film te achterhalen is, dan horen wij het graag.

PS: *The Fountainhead* kreeg **1/2 van Maltin c.s.

SOUTH AFRICA, THE SOLUTION

VIDEO over BOEK van LOUW en KENDALL

Hub Jongen.

Deze videopresentatie geeft een uitstekend beeld van de voorstellen die Leon Louw en Frances Kendall doen in hun gelijknamige bestseller.

De presentatie duurt ongeveer 40 minuten en ze is boeiend van het begin tot het eind.

Frances en Leon geven ieder afzonderlijk en gezamenlijk een beeld van de gecompliceerde situatie in Zuid-Afrika. Het is „een wereld in één land”. Verschillende volkeren moeten daar met elkaar samenleven. Zij laten zien hoe de blanken de zwarten hebben onderdrukt. U ziet opnamen uit de werkelijkheid en ook heel aardig uitgevoerde „animaties”. Bekende plaatsen en personen, waaronder Chief Buthelezi en Hendrik Verwoerd jr., komen aan bod, zodat een afwisselend beeld ontstaat.

In de video wordt duidelijk gemaakt dat het logisch is dat apartheid niet langer meer acceptabel is.

Er moet verandering in de situatie komen. Verschillende groeperingen werken op verschillende manieren aan een oplossing. Jammer is dat velen menen dat dat persé met geweld zal moeten gebeuren. Als die mensen hun zin krijgen, zal dat gepaard gaan met een groot bloedbad.

De emoties zijn immers hoog opgelopen. Het is een strijd die als achtergrond heeft de „blanke angst en de zwarte aspiratie”. Veel blanken zijn bang dat als zij de macht kwijt raken, ze dan helemaal niets meer te zeggen hebben, hun bezittingen hen worden afgenomen en dat ze „de zee ingedreven zullen worden”. Veel zwarten menen dat als er maar zwarte heersers komen, zij fijn alle weelde van de blanken zullen krijgen.

Beide stellingen zijn (of hoeven niet) waar te zijn. Ze hoeven zeker niet op die manier uit te komen. Louw en Kendall dragen een GEWELDDOZE oplossing aan, die aan alle mensen van goede wil vrede en welvaart kan brengen.

Hun oplossing is gebaseerd op het Zwitserse kantonsysteem, omdat dit in de praktijk zeer goed blijkt te werken.

Natuurlijk is dat nog geen echte libertarische oplossing. Het is wel een stap (veel stappen) in de goede richting. Bovendien lijkt het er op dat dit in de huidige toestand de enige haalbare oplossing is.

SOUTH AFRICA THE SOLUTION

LEON LOUW & FRANCES KENDALL

Het is belangrijk dat ook in westerse landen zoveel mogelijk mensen van deze oplossing kennis nemen. Dit kan door het boek te lezen, maar ook door de video te bekijken krijgt men reeds een uitstekend inzicht.

U kunt bij de redactie een vertoning van de video regelen en/of het boek bestellen. Het boek kost f 35,- en is zowel verkrijgbaar in het Engels als in het Afrikaans. Ook het „vervolgboek”, LET THE PEOPLE GOVERN, waarin verschillende zaken verder zijn uitgewerkt, is bij ons te bestellen. (Het is niet noodzakelijk om eerst THE SOLUTION te lezen).

THE WALL STREET JOURNAL

„Ik zou graag dezelfde terugbetalingsregeling hebben als Brazilië”

BRAVE NEW 1984: Collectivistische toekomstbeelden.

Jan Smid

Juist in het genre „science fiction” zijn veel films te vinden die voor Libertariërs interessant zijn. Niet zozeer omdat deze films sterk individualistisch zijn maar wel omdat ze vaak sterk anti-collectivistisch en anti-overheid zijn!

„Science Fiction”, of SF, is eigenlijk een verwarrende benaming. Tegenwoordig wordt de aanduiding „Future Fiction” (FF) steeds vaker gebruikt, waarmee wordt aangegeven dat het om denkbeeldige toekomst-scenarios gaat. Vroeger werd „science” gezegd omdat de denkbeeldige toekomst vaak voorzien werd van allerlei wetenschappelijke en technologische kennis en foefjes die toen niet bestonden maar wel mogelijk werden geacht. (Zoals ruimteschepen, het overwinnen van de zwaartekracht en computers die zo klein zijn dat ze op je bureau passen!).

Het betere FF/SF werk betreft voornamelijk denkbeeldige samenlevingen van de toekomst, gebaseerd op bepaalde tendensen die zich nu al voordoen. Door vanuit het heden te „extrapoleren” naar de nabije of verre toekomst kan een samenleving ontstaan die ontwikkelingen in onze huidige wereld verscherpt duidelijk maakt.

Ayn Rand's *Atlas Shrugged* is het voorbeeld van Future Fiction: een toenemende bemoeienis van de overheid met individuen en met de markteconomie leidt tot een algehele ineenstorting van de samenleving. (Dit boek is nog niet verfilmd, doch er circuleren nog steeds geruchten dat er ooit een mini-serie voor de televisie van zal worden gemaakt.

Zo zijn er veel FF/SF films die een dergelijk onheilsbeeld van de toekomst geven.

De film 1984, gebaseerd op Orwell's boek, gaat over de opstand van een individu tegen een totalitaire maatschappij verpersoonlijkt door de figuur van Big Brother. Het boek werd voor het eerst in 1956 verfilmd en vervolgens opnieuw in 1984. (Beide versies krijgen de hoge waarderingen van *** in Maltin's filmgids.)

De collectivistische staat van 1984 beheerst de mensen door hun denken en praten, dus via conceptuele manipulatie, vergaand te beïnvloeden.

Ook Orwell's *Animal Farm* is als tekenfilm voor volwassenen verfilmd en draagt zijn boodschap even sterk over als het boek. Na een opstand tegen de mensen voeren de dieren van een boerderij een socialistisch systeem in. Al snel nemen de varkens de macht over. De ware aard van het socialisme en van overheden wordt (voor de dieren) te laat duidelijk.

Ook Huxley's *Brave New World* is verfilmd, en wel in 1980. Huxley's collectivistische staat beheerst de mensen met behulp van genetische en chemische middelen.

In de klassieke FF/SF film *Fahrenheit 451*, gemaakt in 1967, krijgt het beroep van brandweerman een bijzondere betekenis wanneer het bezitten c.q. lezen van boeken wordt verboden en de brandweermannen worden ingezet om boeken te verbranden. De helden zijn individuen die zichzelf ten doel hebben gesteld een boek volledig uit het hoofd te kennen waardoor de menselijkheid bewaard blijft.

In *Soylent Green* is er overbevolking en voedseltekort. Alleen de rijken, dat wil zeggen de regeerders, hebben echt eten en echte wijn, terwijl de massa chemisch geprepareerd voedsel krijgt. Niet zo denkbeeldig!

In *Blade Runner* zijn enkele androïden, op de mens lijkende robot-achtige wezens, gestoord geworden. Een speurder krijgt de opdracht ze op te sporen en te vernietigen. Ook deze samenleving van de toekomst is overbevolkt, corrupt en gedegenereerd, en heeft een politie en overheid die niet te vertrouwen zijn.

De tv-film *Amerika* draait om de bezetting van de VS door Russische troepen. Ook in deze film wordt door de machthebbers de taal gemanipuleerd om de bevolking rustig te houden.

Amerikaanse politici baseren zich op de rijke Amerikaanse geschiedenis van een streven naar individuele vrijheid om een totalitaire overheid te legitimeren.

De makers van de film dachten dat daar Russen voor nodig zijn!

Red Dawn gaat eveneens over (jonge) Amerikanen die tegen Russische bezetters vechten, maar in deze film wordt minder ingegaan op de trucs van de overheersers. Het verhaal toont een moedig gevecht voor een vaag vrijheidsideaal.

Dan is er ook nog de merkwaardige film *Tron* waarin een jongen die computerspelletjes speelt opeens in de computer terechtkomt en moet vechten tegen de overheersing van de centrale computer (lees: overheid) om een vrij „systeem” te verkrijgen. De techniek die wordt gebruikt om de „binnenkant” van een computer in beeld te brengen is prachtig.

De bovenstaande films vond ik alle zeer boeiend, (alleen *Brave New World* heb ik niet gezien). Ze houden ons op verschillende manieren een mogelijke (dreigende) toekomst voor ogen.

Verreweg de meeste FF/SF-films zijn mijns inziens thematisch oninteressant, hoewel de technische snufjes erin vaak wel fascinerend zijn. Voorbeelden zijn de Planet of the Apes-films, de Star Wars-films, de verfilming van Dune, de supermonster films (Godzilla e.d.), de Mad Max films (olie/benzine-tekort), 2001: A Space Odyssey en 2010, Westworld en Futureworld (op hol geslagen robots).

Geen van deze films is veel meer dan een interessant gegeven dat gebracht of verkracht wordt in een sfeer van zeer geavanceerde high-tech cinematografie.

Uitzondering hierop zouden de Star Trek-films zijn, vervolg op de tv-serie waarin vaak Libertarische ideeën werden gebracht (zie Reason).

In conclusie: de betere FF/SF films zijn voor Libertariërs interessant voorzover zij waarschuwen tegen huidige ontwikkelingen richting overheidsdwang en collectivisme.

De films gebaseerd op tekorten gaan altijd mank in de verklaring die zij geven voor het ontstaan van het tekort; er hangt een sfeer van „De Club van Rome” over deze films met de impliciete boodschap dat de overheden van de wereld moeten zorgen voor de ecologie. Het is erg jammer dat ze nooit laten zien hoe een dergelijke toekomst te voorkómen valt, namelijk door een vrije samenleving.

BOEKENNIEUWS

LET THE PEOPLE GOVERN.

Dit boek is door Frances Kendall en Leon Louw geschreven als vervolg op *South Africa: The Solution*.

In dit nieuwe boek gaan Leon Louw en Frances Kendall dieper in op de vele facetten van een samenleving. Nu blijken ook een aantal opmerkingen met betrekking tot de uitvoerbaarheid van hun ideeën van gedegen antwoorden te worden voorzien.

Dit boek is verkrijgbaar voor de prijs van f 32,50 + f 4,50 verzendkosten. Het boek *The Solution* is nog altijd een veel gevraagd boek. De prijs voor *The Solution* is eveneens f 32,50 + f 4,50 verzendkosten.

Als speciale aanbieding geldt: Beide boeken voor f 60,- + f 7,- verzendkosten.

Let op vervolg boekennieuws: Boek van de maand: The Ayn Rand Lexicon op pagina 9

CLINT EASTWOOD:

„Governments don't give a fair fight or a fair deal”

Bronnen:

TV MOVIES and VIDEO GUIDE, Leonard Maltin cs., 1988 edition.

SEX IN DE FILM, Sam Frank, 1987.

SPEELFILM ENCICLOPEDIË, 4e editie 1988.

THE WORLD'S GREAT MOVIE STARS AND THEIR FILMS, Ken Wlaschin, 1979.

OVERIGEN: REASON mrt. 77.
NEW LIBERTARIAN okt/dec. 87
PREVIEW nov. 87, mrt. 87.
VERONICA tv gids.
HUMO tv gids
PLAYBOY dec. 87, nov. 80.
TIME dec. 82.
AKTUEEL
NIEUWE REVU

CLINT EASTWOOD

„Governments don't give a fair fight or a fair deal"

Jan Smid

Clint Eastwood werd geboren in San Francisco op 31 mei 1930.

In de vijftiger/zestiger jaren speelde hij 8 jaar in de *Rawhide* tv-serie als voorman Rowdy Yates. Daarna werd hij door Sergio Leone naar Italië gehaald, waar hij een wereldster werd in de trilogie van zgn. spaghetti-westerns met muziek van Ennio Morricone, waarvan **THE GOOD, THE BAD AND THE UGLY** de bekendste is.

Hij maakt tot dusver 35 films. Een overzicht hiervan (chronologisch en in genre onderverdeeld) is verkrijgbaar à 2,50 (incl. portokosten) bij Jan Smid, Bergluisstraat 8, 3054 BM Rotterdam.

Begin 1990 komt hopelijk Eastwood's 36e film in de bioscopen: **Pink Cadillac**.

Ik ben letterlijk groot geworden met de Clint Eastwood-films: te beginnen met afleveringen van *Rawhide* in de 50/60-er jaren, via *The Good, The Bad, and the Ugly* in 1967, tot zijn meest recente film *The Dead Pool*. De *Dirty Harry* cyclus, waarvan ik de eerste in 1971 zag, zal best meegewerkt hebben mij verder richting Libertarisme c.q. Objectivisme te brengen.

In 1970 had ik voor het eerst Ayn Rand gelezen en werd ik (tijdelijk) een hard-core Objectivist. Met de film *The Outlaw Josey Wales* zag ik voor het eerst rationaal-anarchistische denkbeelden op het scherm (zie elders in deze Vrijbrief voor een recensie).

De Clint Eastwood-films geven op onderhouden de wijze vorm aan een rechtvaardigheidsbegrip dat Libertariërs zal aanspreken. Met de bureaucraten en politici die ons voortdurend lastig vallen wordt netjes afgerekend. De films van Clint Eastwood laten zien waarom ieder mens de vrijheid moet hebben zichzelf te kunnen bewapenen. Het is altijd prettig wanneer goed en kwaad zo duidelijk tegenover elkaar staan, zoals dat in werkelijkheid ook het geval is, in tegenstelling tot wat collectivisten ons willen doen geloven. Het is nog prettiger wanneer het goede het kwade overwint.

„Come on punk, make my day" zegt Dirty Harry tegen een misdadiger die aarzelt of hij zijn pistool op Harry zal richten. „Ask yourself, punk, is this your lucky day?" Eastwood speelt altijd de meedogenloze smeris in zijn politiefilms.

In *Coogan's Bluff* is hij een deputy sheriff die van het platteland naar New York wordt gestuurd om daar een moordenaar op te sporen. Hij heeft uiteraard geen enkel respect voor de bureaucratie van politie en politiek. (Deze film leidde tot de tv-serie *McCloud*). Daarna kwam de *Dirty Harry*-serie waarin Clint Eastwood een keiharde smeris in San Francisco speelt. Als Harry Callahan opereert hij even zelfstandig en eigengereid als een sheriff uit het oude Wilde Westen.

Veel recensenten vinden Dirty Harry een fascistische smeris - net als Libertariërs vaak voor fascistten worden uitgemaakt vanwege hun opvattingen over rechtvaardigheid.

Harry vervolgt geen mensen die alleen maar de wet overtreden, zonder daarbij andere te benadeln. Hij richt zich op het echte tuig: gewelddadige criminelen en politici die door middel van allerlei bureaucratische maatregelen, ten behoeve van hun „sociale" image, de politie het werken onmogelijk maken.

Op de vraag of zijn films (met name de *Dirty Harry*-cyclus) niet pleitbezorgers zijn voor een politiestaat antwoordt Eastwood: Nee. Iedereen kan toch zien wat er zou gebeuren als de ordehandhavers zich alles konden permitteren. Dat zou heel gevaarlijk zijn. Maar het tegendeel is ook waar: wie de wetten smooft vraagt om misdaad en corruptie. Dat is het andere uiterste" (uit HUMO).

(De Nederlandse samenleving zou een paar *Dirty Harry*'s goed kunnen gebruiken!).

In *Sudden Impact* laat Dirty Harry zien dat hij er alle begrip voor heeft als mensen het recht in eigen hand nemen. Hij helpt het slachtoffer van een verkrachting (gespeeld door Sondra Locke) bij het opsporen van - en wraak nemen op - de daders. Deze film is een voorloper van de zogenaamde vigilante-film, die later door de Vrijbrief behandeld zullen worden.

The Dead Pool, de meest recente Dirty Harry-film, is mede geschreven door *Durk Paerson* en *Sandy Shaw*, beiden bekende libertariërs, die met name actief zijn op het gebied van levensverlenging.

Naast cowboy en smeris, heeft Clint Eastwood ook zijn sporen verdiend als oorlogsheld. Bekend zijn de prachtige films *Where Eagles Dare* (met *Richard Burton*) en *Kelly's Heroes* (een komedie met *Telly "Kojak" Savalas* en *Donald Sutherland* als hippie-tankcommandant).

In *Heartbreak Ridge*, de enige film die ik ken over de Amerikaanse invasie in Grenada, speelt Eastwood de rol van een bikkelharte sergeant bij de mariniers die een peloton groentjes moet opleiden. Sergeant Highway is een ijzervreter-met-schorrestem-die-er-geen-doekjes-om-windt (hij wekt de boys met „drop your cocks and put on your socks“). Hij heeft alleen respect voor integriteit. Je krijgt het niet vanwege je strepen en/of sterren.

Net als John Wayne, die in 1972 en 1973 zijn eerste plaats als populairste acteur („box office star“) in Amerika moet afstaan aan Clint Eastwood, is Eastwood als acteur een charismatische, dominante persoonlijkheid die heroïsche waarden uitstraalt: taaiheid, kracht, onafhankelijkheid - scherpzinnigheid, sluwheid, gezond verstand. Zijn psychologie - de manier waarop hij denkt en de wereld bekijkt - heeft overeenkomsten met die van de individualistische romanpersonages van *Ayn Rand* (*John Galt*, *Howard Roark*, enz.).

Hij wordt vaak getypeerd als de All-American super-(anti-)held.

Een van de boeiendste facetten van zijn speelwijze „is de bevreemding die uit zijn gezicht straalt over de complexiteiten die om hem heen plaatsvinden“. Dit komt met name uitstekend tot uiting in zijn Dirty Harry-rollen als hij te maken krijgt met strebers, bureaucraten, en „sociale“ wetgevingen zoals positieve discriminatie. Veel Libertariërs zullen dit bij zichzelf herkennen: verbazing over de maffe wereld waarin we leven, gevolgd door ergernis en kwaadheid om alle corruptie, bemoeizucht en regelarij. Clint Eastwood speelt (en is?) de „loner“ die anderen angst inboezemt. Ze zijn bang voor de snelheid waarmee hij zijn vuurwapen trekt en de precisie van zijn schoten. Dit wordt versterkt door „het be-roemde versmallen van de ogen, het gesis van de stem - noem het intensiteit of schokeffect - een manier van doen waarmee iedere subtiliteit even doeltreffend wordt afgeweerd als met een vernietigend antwoord“. Nog banger zijn ze voor wat hij in hun bewustzijn oproept: het idee dat de rechtvaardigheid hen uiteindelijk zal treffen!

De professionele instelling van Clint Eastwood blijkt uit zijn persoonlijk credo, dat voor hem zowel op zijn acteer- als zijn regisseurwerk van toepassing is: „Ik geloof eenvoudigweg dat ieder zijn werk moet kennen en dat goed moet doen, of anderszins ander werk moet zoeken“. Hij is nooit te beroerd om risico's te nemen - niet alleen op het fysieke vlak (hij doet veel van het stuntwerk in zijn films zelf), maar ook in de keuze van zijn films en rollen. De film *Honkytonk Man* werd als gewaagd beschouwd omdat deze geheel anders was dan de films waar mee hij zijn grote populariteit verwierf. In de film *Tightrope* speelt hij een smeris die aan zichzelf twijfelt, in tegenstelling tot Dirty Harry. „Geen enkele andere grote ster zou het erop gewaagd hebben te doen wat hij deed in *Tightrope*. Het verhaal draait om Wes Block, een politiemannet die op het spoor is van een lustmoordenaar, maar die zelf onderhevig is aan de vele verwrongen, gewelddadige driften die van een onlangs gescheiden man een moordenaar kunnen maken.“

In deze rol laat hij ook de aantrekkingskracht van het slechte zien: „Er is een donkere kant in ons allen. Sommigen uiten het. Anderen proberen het te beheersen. De meesten balanceren tussen de twee“, zegt *Janet Mac Lachan* in *Tightrope*, waarmee de titel van de film (*tightrope* = smalle koord) duidelijk wordt verklaard. *Tightrope* wordt door sommigen beschouwd als de belangrijkste Amerikaanse film over harde sex in jaren.

Eastwood was ook actief als regisseur. In die „rol“ toonde hij dat hij in werkelijkheid dezelfde mentaliteit had die hij als acteur had laten zien. Volgens het Amerikaanse libertarische maandblad *Reason Magazine* heeft hij vrijwel altijd de volledige creatieve leiding in zijn films opgeëist en gekregen.

„Regisseren is de kunst van het interpreteren, in tegenstelling tot schrijven wat een creatieve kunst is. Ik maak gewoon de films waar ik zin in heb, ik geloof niet in marktonderzoeken en opiniepeilingen, ik vertrouw op mijn instinct. Op mijn instinct heb ik zo *Pale Rider* gemaakt, toen niemand nog in Westerns geloofde“ (uit *HUMO*).

Hij zou liever niet willen repeteren en het zo mogelijk bij slechts één opname houden. Zo zorgt hij ervoor dat zijn films goedkoop blijven en op tijd klaar zijn.

Inmiddels heeft hij een eigen filmbedrijf, *Malpaso Company*, dat de meeste van zijn recente films heeft geproduceerd.

In 1984 werd Eastwood met ruime meerderheid van stemmen gekozen tot burgemeester van Carmel, een klein stadje onder San Francisco met 4700 inwoners, voornamelijk kunstenaars. Het

plaatsje trekt zeer veel toeristen, des te meer sinds Eastwood burgemeester is. Hij belooft maatregelen tegen de verkeersdrukte, meer parkeerplaatsen en openbare toiletten. Hij ontsloeg meteen vier leden van een planning-commissie. Op de eerste vergadering van de nieuwe gemeenteraad werd onmiddellijk besloten dat het afsteken van vuurwerk (blijv. ter viering van de Amerikaanse Onafhankelijkheid) voortaan verboden was en dat er eindelijk ijs mocht worden verkocht. Zijn voorganger had dit laatste verboden vanuit de redenering dat van ijsco-kraampjes disco's komen, en vervolgens drugs en misdaad.

Hij ontpopte zich als een uiterst bekwaam burgemeester, een geduldige maar strak leidende democraat, en dat voor 200 dollar per maand als vergoeding.

In 1988 trad hij weer af. Veel burgers van Carmel zouden hem gevraagd hebben zich niet herkiesbaar te stellen omdat er verschrikkelijk veel toeristen het stadje bezochten om hem te zien. Hij zelf zei zich meer met zijn films en kinderen bezig te willen houden.

„Straks president?” riepen velen! Volgens anderen heeft hij nog meer politieke aspiraties: gouverneur van Californië en president van de VS (net als Reagan). Hij zelf zegt geen politieke ambities te hebben. Misschien toch een idee voor de Amerikaanse Libertarische Partij?

Aan geld heeft hij in ieder geval geen gebrek: hij is een van de rijkste mensen ter wereld.

Hij zou bekend staan als een van de grootste gierigaards van Hollywood, maar zo'n etiket krijg je net zo makkelijk en vanuit dezelfde ideologie opgeplakt als het etiket „egoïst”.

In een interview gepubliceerd in HUMO verklaarde hij:

„Ik heb geen politieke gedachten, ik denk en voel als een individualist. Ik geloof in mensen die doen wat ze willen zolang ze anderen maar geen pijn doen. In dat opzicht ben ik een klassieke liberaal, in de 19e eeuwse betekenis van het woord. Ik wil anderen niet zien lijden. Daarom ben ik tegen vredes-activisten die zo gewelddadig optreden dat ze op den duur anderen zouden doden voor hun ideaal. Hetzelfde geldt voor religieuze fanaten die doden in de naam van God. Als je zegt voor het leven te zijn, hoe kun je dan een bom leggen in een abortuskliniek en het risico lopen mensen te doden!”.

Op de vraag of hij de uitstraling van een macho heeft: „Ik ben een acteur die rollen speelt. Wanneer mensen denken dat je het karakter werkelijk bent, heb je ze overtuigd. En dat is waar een acteur naar streeft. En dat ik bekend sta als een macho vind ik prima. Macho's zijn de aardigste mensen.

Het zijn mensen die zelfvertrouwen hebben en zich lekker voelen in hun vel. Zij hebben het niet nodig om deuren in te trappen, vrouwen te mishandelen of homo's belachelijk te maken.”

Interviewer: Maak je je geen zorgen over je morele verantwoordelijkheid?

„Hoe bedoel je?”

Interviewer: Je zou bijvoorbeeld kunnen stellen dat Dirty Harry criminelen eerder stimuleert dan ze bekeert.

„Ik heb geen enkel moreel probleem met deze films. Voor mij is het allemaal fantasie”.

Interviewer: Kom nou. In *Sudden Impact* schiet een vrouw drie mannen in hun ballen. Misschien breng je bepaalde vrouwen wel op een idee.

„Ik denk niet dat mijn films dit soort dingen stimuleren. De toeschouwers zitten enkel te kijken en zeggen; ik bewonder de eigengereidheid. Ik wou dat ik ook de moed had mijn baas de waarheid te zeggen en dat ik mijn leven even goed onder controle had”. In onze maatschappij wordt alles min of meer voor ons gecontroleerd. We groeien op en alles ligt in zekere mate al vast. Daarom dwepen zoveel mensen met een origineel iemand als Dirty Harry. De gemiddelde toeschouwer denkt: „jonge, als ik in de puree zit, zou ik wat graag een kerel als Harry aan mijn zijde hebben”.

Interviewer: Denk je dat het publiek je ziet als een acteur die rollen speelt of als een imaginaire held die Clint Eastwood heet?

„Het publiek begrijpt volgens mij wel dat je als acteur verschillende rollen speelt. Maar in dit tijdperk van bureaucratie waarin het leven alsmat complexer wordt met belastingen en politiek alom, is er behoefte aan een imaginaire held, een kerel die een aantal dingen in zijn eentje kan klaren. Die fantasie over mij bestaat dus wel. Ik denk dat het een soort bewondering is. Misschien dat sommige groeperingen dit zullen trachten te onderdrukken of er tegen in willen gaan, maar die fantasie zal wel blijven voortbestaan”.

Interviewer: Hou je zelf van dat beeld?

„Ja, ik hou van individualiteit. Ik denk dat ik vooral individualisten graag mag”.

Interviewer: Denk je dat naarmate de geschiedenis verder schrijdt, zulke mensen zullen triomferen of eerder het onderspit zullen delven?

„Wie zal het zeggen? Misschien zullen individualisten sneller tot het rijk van de verbeelding gaan behoren naarmate ze verstikt worden door de beschaving en de enorme mensenmassa. Als je in Orwell's 1984 leefde en naar een van mijn films keek, dan zou je het besterven van de schok. En tegelijkertijd houdt de held de mensen voor dat er nog hoop is voor het individu”.

TERRA LIBERA

Libertarisch nieuws en informatie

Hub Jongen.

AYN RAND

Behalve haar drie beroemde romans en haar "non fiction" werk heeft Ayn Rand ook kleinere stukken geschreven. Een aantal daarvan kunt u vinden in THE EARLY AYN RAND, van Leonard Peikoff. Eén van haar toneelstukken, dat ook in dat boek staat, heet IDEAL.

IDEAL is thans voor het eerst gespeeld in het Melrose Theater in Hollywood. Leonard Peikoff schrijft dat hij het gezien heeft en dat het spel zijn verwachtingen verre overtreft. Ook de kritieken in de pers zijn bijzonder positief.

Ayn Rand schreef dit stuk 55 jaar geleden, in 1934, toen ze 29 jaar was en moeite had om de kost te verdienen.

IDEAL gaat over een filmster, Kay Gonda, en haar hypocriete fans. Als puntje bij paaltje komt, blijkt dat de meeste fans Kay Gonda gewoon in de steek laten. Duidelijk is reeds de genialiteit van Rand in dit stuk te ervaren.

Het zou geweldig zijn als dit stuk ook eens in de Benelux gespeeld zou kunnen worden.

Ondertussen kan ik u aanraden om het alvast maar eens te lezen.

IDEER OM FRIHET

De periodiek IDEER OM FRIHET bestaat thans tien jaar. Het is de oudste libertarische publikatie in Noorwegen, ja zelfs in Scandinavië. Het blad dat vooral geredigeerd wordt door Jan Sommerfelt Petersen, heeft sterk meegewerkt aan het ontstaan en het stevige fundament van de libertarische beweging in Noorwegen. Het volgende nummer zal zeer interessant worden met zowel een terugblik als een verwachting voor de toekomst.

Een goede gewoonte is om telkens een samenvatting van de artikelen in het Engels te geven.

IDEER OM FRIHET; Box 1134; N-5001 BERGEN; Noorwegen.

THE INDIVIDUALIST

THE INDIVIDUALIST is het blad van de Zuid-Afrikaanse libertariërs en het wordt vooral geredigeerd door Frances Kendall.

Het blad heeft bij het verschijnen van het recente nummer een nieuw en zeer aantrekkelijk uiterlijk

gekregen. De inhoud is interessant omdat in Zuid-Afrika individuele vrijheid waarschijnlijk nog meer beïnvloed wordt door de politiek dan in westerse landen.

De beginselverklaring komt zeer dicht bij de onze: „Wij geloven in VRIJHEID. Daarom geloven wij dat alle intermenselijke handelingen op wederzijds vrijwillige basis moeten plaats vinden, en dat alle wederzijds vrijwillige handelingen tevens wettelijk goedgekeurd moeten zijn. Omgekeerd mag geen enkele persoon of personen, inclusief overheid, fysiek geweld of fraude initiëren tegen een persoon of zijn eigendom.

Dit impliceert:

- a.) de onschendbaarheid van persoonlijke- en eigendomsrechten;
- b.) vrijheid van vereniging, contract, meningsuiting en verplaatsing;
- c.) uitsluiting van alle pseudo of sociale „rechten“ en „vrijheden“ die door hun bestaan of uitvoering de rechten van anderen schenden of een „rechtsconflict“ zouden creëren.

THE INDIVIDUALIST; P.O.Box 92385; NORWOOD 2117; Zuid-Afrika.

AYN RAND INSTITUTE

Dit instituut is de officiële instelling van de „intellectuele erfenissen“ (zoals zij het zelf graag omschrijven) van Ayn Rand. Ed Snider is de stichter ervan en hij heeft vijf jaar lang in het bestuur meegewerkt aan de uitbouw. Thans vernemen we dat hij uit het bestuur zal stappen.

Het bestuur bestaat nu alleen nog uit Harry Binswanger en Peter Schwartz. AYN RAND INSTITUTE; 300 Washington Street, Suite 509; MARINA DEL REY; CA 90292; U.S.A.

INSTITUTE FOR HUMANE STUDIES

Het grote succes van IHS in Amerika en de groeiende belangstelling van Europese studenten hebben geleid tot twee belangrijke stappen. In Parijs is opgericht IHS-EUROPE en dit nieuw instituut gaat samenwerking met het KARL Menger Instituut in Wenen met een aantal programma's die vooral gericht zijn op studenten uit Centraal en Oost Europa. IHS-Europe wordt geleid door professor Jaques Garello en Pierre Lemieux. Ook Henri Lepage is een van de oprichters. Het instituut is gevestigd op Avenue Mac-Mahon 35, Paris 75017.

De president van het CARL MENDER INSTITUUT, dr. Albert Zlabinger ziet een bloeiende toekomst voor beide instituten. Zeker na de recente ontwikkelingen in het oosten. Deze zomer hebben al een aantal Poolse en Hongaarse studenten de cursussen gevolgd.

FORD HALL FORUM

De beroemde jaarlijkse toespraken van Ayn Rand in de Ford Hall Forum in Boston werden na haar dood gehouden door Leonard Peikoff. In 1990 zal deze pas in het najaar plaats vinden, op verzoek van Peikoff, omdat hij dan zijn reeds eerder aangekondigde boek, OBJECTIVISM: THE PHILOSOPHY OF AYN RAND, gereed denkt te hebben.

WALTER WILLIAMS

In de LP, de Libertarische Politieke Partij van de Verenigde Staten, wordt erthans door een groep naar gestreefd om Walter Williams te benoemen tot de Libertarische presidentskandidaat voor de verkiezingen in 1992.

Professor Williams is bekend om zijn heldere uiteenzettingen van de libertarische filosofie in columns en boeken. Zelf is hij afkomstig uit een arme (zwarte) omgeving en weet daardoor uit eigen ervaring dat alle (goedbedoelde?) sociale wetten voor minderheden averechts werken. Zijn boek THE STATE AGAINST BLACKS geeft daar een boeiend verslag van. Het vorig jaar is verschenen zijn boek SOUTH AFRICA'S WAR AGAINST CAPITALISM, waaraan we in de toekomst nog aandacht willen besteden. Walter Williams zou de eerste neger kunnen zijn die Libertarisch Presidentskandidaat wordt.

AMERICAN LIBERTARIAN

Dit onafhankelijke blad heeft voorlopig haar publicaties stopgezet. De abonnees krijgen voor zover ze nog recht op toekomstige nummers hadden, een gelijk aantal nummers van het blad THE PRAGMATIST.

BOEKENSTEUN VOOR BOEKAREST

Omdat de Universiteit van Boekarest is afgebrand, is er onder libertariërs een internationale actie op gang gekomen om libertarische boeken naar Roemenië te sturen. Is er een betere manier om het Oostblok vooruit te helpen op de weg naar meer vrijheid? U kunt uw nieuwe en oude (niet-nederlandstalige) libertarische boeken sturen naar de redactie of geld overmaken op bankrekening 25.81.53.962 t.n.v. LIFHAS onder vermelding van „Boekensteun”. Hartelijk dank voor uw bijdrage.

VRIJE MARKT LITERATUUR

Literatuur over de VRIJE MARKT wordt in de Verenigde Staten voor het grootste deel geproduceerd en verspreid door een aantal instituten. De acht belangrijkste daarvan zijn:

1. THE MISES INSTITUTE.
Auburn University; Thach Hall; AUBURN; ala 36849; U.S.A.
2. INSTITUTE FOR HUMANE STUDIES. George Mason University; 4400 University Drive; FAIRFAX; Va 22030; U.S.A.
3. CENTER FOR THE STUDY OF MARKET PROCESSES.
(zelfde adres als IHS)
4. CITIZENS FOR A SOUND ECONOMY' 122 C St. N.W.; WASHINGTON D.C. 20001; U.S.A.
5. NATIONAL CENTER FOR POLICY ANALYSIS.
7700 N. Stemmons; Suite 717; DALLAS; TX 75247; U.S.A.
6. POLITICAL ECONOMY RESEARCH CENTER.
502 S. 19 Ave; Suite 211; BOZEMAN, Mont. 59715; U.S.A.
7. FREE ENTERPRISE EDUCATION CENTER.
4800 San Felipe; Suite 440; HOUSTON; TX 77056; U.S.A.
8. CENTER FOR THE STUDY OF MARKET ALTERNATIVES.
1920 E. Hazel; CALDWELL; Idaho 83605; U.S.A.

GROUNDSWELL

We ontvingen van Gail Day, de coördinator van GROUNDSWELL, een bedankbrief voor de bijdragen die gedurende het diner ter gelegenheid van het uitreiken van de BENELUX LIBERTARIAN AWARD aan Frances Kendall, door de aanwezigen geschonken zijn.

GROUNDSWELL is de organisatie die de ideeën uit het boek SOUTH AFRICA, THE SOLUTION verspreidt. Ze doet dit onder andere door het organiseren van „house parties”. Bij iemand thuis, of desnoods in een zaaltje, worden vrienden en bekenden uitgenodigd. Men begint met het vertonen van de video van de SOLUTION en gaat er daarna over discussiëren. Zonder uitzondering zijn deze bijeenkomsten achteraf steeds positief beoordeeld. Alleen Gay heeft nu 265 van dergelijke parties geleid, waardoor minimaal 5200 personen in sessies van twee tot vijf uur over deze ideeën hebben gediscussieerd. Deze methodiek kan interessant zijn om op overeenkomstige manier het Libertarisme in bredere kring bekend te maken.

Beginselverklaring:

Wij geloven in **persoonlijke vrijheid**. Iedere menselijke samenwerking moet wederzijds vrijwillig zijn, en de wet mag vrijwillige samenwerking nooit verbieden. Geen enkel mens (of groep) heeft het recht om geweld, dwang, of fraude te initiëren tegen een ander mens of zijn eigendom.

Dat betekent dat wij werken voor:

- de onaantastbaarheid van persoonlijke en eigendomsrechten.
- de vrijheid van vereniging, contract, woord en verplaatsing.
- de afschaffing van alle sociale rechten: uitvoering daarvan schaadt immers de rechten van anderen.
- vrede en welvaart, voor iedereen.

DE VRIJE MARKT IN EEN ONVRIJE ECONOMIE

Ir. L.H.M. Jongen

De afgelopen dagen stond vooral de Duitse hereniging in de schijnwerper. Zoals als het er nu naar uitziet komt die hereniging er „gewoon”.

Problemen daarbij zijn natuurlijk hoe je een halve vrije maatschappij moet koppelen aan een onvrije maatschappij. Dat onvrije hield niet alleen een slecht werkend produktie-apparaat in (men produceerde niet voor de markt, maar voor wat een of andere burocrat nodig vond,) echter ook allerlei subsidies, zodat huren, basisvoedsel en kleding (als het er was) te goedkoop waren.

Daarnaast, omdat er toch niet veel gekocht mocht worden, werd er door de Oostduitsers relatief veel gespaard.

Als libertariër zou je zeggen: Laat alles maar zijn gang gaan en dan komt het vanzelf wel goed. Eventueel nog een overgangstermijn van tussen nu en x jaar worden de subsidies, staatsgaranties etc. afgebouwd zodat iedereen zelf zijn keuzes kan maken. In een normale halve vrije maatschappij als West Duitsland denken de politici daar als gewoonlijk anders over: **zij** moeten dit soort zaken regelen. Gevolg is dat er weer subsidies, steun etc. richting Oost-Duitsland zal gaan. Gevolg daar weer van is dat rentes en vermoedelijk inflatie in Duitsland omhoog gaan. (Er komt iets meer Oost Duits geld bij, nauwelijks goederen daar tegenover en in West Duitsland moet er geld bijgedrukt worden om die steun te kunnen geven.)

En wat betekent dat voor u?

Zeker: Nederland met de Fl. koppeling aan de DM kunt u verwachten dat de Nederlandse rente even hard stijgt als de Duitse, België zal daarbij mee moeten hobbelen. Voeg daarbij rentestijging in Japan en u krijgt een wereldwijde rentestijging, hetgeen dus slecht is voor obligaties. Als je dan nu al 9% rente op deposito kunt krijgen, kunt u zelf uitrekenen dat er niet veel kopers voor aandelen (met 5-6% rendement) zullen zijn. Dus verwacht ik het komend half jaar weinig of niets van de aandelen; eerder dalingen wereldwijd. Een uitzondering vormen goud en goudmijnen. In de monetaire onevenwichtigheid DM / Japan / \$ zullen steeds meer kopers van goud/mijnen opduiken. Deze belegging adviseer ik dus. Voor de rest zoveel mogelijk op korte termijn deposito's.

- Wat is nu dat spaargeld waard?
- Wat moeten de reële huren zijn en aan wie moeten die betaald worden (aan de woningcorporatie of aan de oorspronkelijke eigenaar die zijn bezit na de oorlog aan die corporatie kwijt-raakte)?
- Hoe ga je te werk: geleidelijke overgang of plotsklaps - zoals in Nederland na de oorlog - de geldzuivering.
- en nog veel meer vragen.